

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проблеми регіональної історії і краєзнавства в Україні

1. Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із основними підходами і принципами історичного краєзнавства, спрямованого на відродження духовності, історичної пам'яті, формування у громадян, і передусім молоді, любові до рідного краю, національного патріотизму, поваги до людини, відповідальності за збереження історико-культурного надбання.

Дана дисципліна в межах спеціальностей «Середня освіта. Історія» та «Історія та археологія» тісно пов'язана із такими навчальними дисциплінами як: «Історія України», «Історія Поділля», «Археологія України», «Історична література».

2. Вивчення даного навчального предмета зорієнтовано на студентів, які спеціалізуються в області історії та археології. Для ефективного засвоєння змісту дисципліни передбачено різні форми роботи із студентами, зокрема, лекції, практичні і семінарські заняття, ділові і дидактичні ігри, екскурсії та експедиції.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- історію розвитку історичного краєзнавства в Україні і, поділлязнавства, зокрема;
- характерні риси різних історичних пам'яток;
- спеціальну термінологію, якою оперує історичне краєзнавство;
- особливості здійснення краєзнавчої діяльності в ході шкільного навчального процесу, позакласної, а також позашкільної роботи.

уміти:

- володіти основними методами краєзнавчого дослідження;
- вміти використовувати археологічний та етнографічний матеріал;
- працювати з писемними й усними пам'ятками;
- проводити соціологічні дослідження;
- керуватися матеріалами ономастики;
- а також, що має надзвичайно важливе практичне значення - проводити пам'яткоохоронну роботу.

Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1: Зміст та джерела історичного краєзнавства

- 1.1. Розвиток історичного краєзнавства в Україні та на Поділлі (з найдавнішого часу до сьогодення).
- 1.2. Роль археології та етнографії в курсі історичного краєзнавства.
- 1.3. Пам'ятки архітектури та мистецтва, як джерела історичного краєзнавства.
- 1.4. Писемні та друковані джерела історичного краєзнавства.
- 1.5. Ономастика як джерело з історії краю.
- 1.6. Історична регіоналістика в Україні та за її межами.

Модуль 2: Проблеми історії Подільського регіону

- 2.1. Подільський край в давнину.
- 2.2. Історичне Поділля у VI – першій половині XIII ст.
- 2.3. Пониззя-Поділля у другій половині XIII – в перші десятиліття XIV ст.
- 2.4. Подільські землі у 2-й половині XIV ст. Подільське князівство.
- 2.5. Подільські землі у складі Польщі.
- 2.6. Поділля в 1672-1699 рр. Кам'янецький ейялет.
- 2.7. Подільське воєводство у XVIII ст.
- 2.8. Подільська губернія наприкінці XVIII – на початку XX ст.

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни:

Кількість кредитів ECTS 6, лекції 40 год., практичні заняття – 20 год., самостійна та індивідуальна робота – 120 год.

5. Форма підсумкового контролю – залік.

6. Задорожнюк Андрій Борисович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України.

7. Перелік основної літератури:

1. **Баженов О.Л.** Історія та культура Середнього Подністров'я IX-XIII ст. / Баженов О.Л. – Монографія. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 304 с.
2. **Баженов Л.В.** Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст. / Баженов Л.В. – К.-П., 1993.
3. **Баженов Л.В.** Alma mater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр. історичної регіоналістики XIX – початку XXI століть) / Баженов Л.В. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – 416 с.
4. **Білецька О.В.** Поділля на зламі XIV-XV ст.: до витоків формування історичної області / Білецька О.В. – Одеса: Астропринт, 2004. – 416 с.
5. **Будзей О.** Вулицями Кам'янця-Подільського / Будзей О. – Львів: Світ, 2005. – 272 с.
6. **Верменич Я.В.** Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні / Верменич Я.В. – Київ: Інститут історії НАН України, 2003. – 516 с.
7. **Верменич Я. В.** Історична регіоналістика: навчальний посібник / Верменич Я.В. / Відп. ред. В. А. Смолій. Міністерство освіти і науки України; НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2014. – 412 с.
8. **Винокур І.С.** Історія лісостепового Подністров'я та Південного Побужжя / Винокур І.С. – Київ-Одеса: Вища школа, 1985. – 128 с.
9. **Винокур І.С.** Бакота. Столиця давньоруського Пониззя / Винокур І.С., Горішній П.А. – Кам'янець-Подільський, 1994. – 364 с.
10. **Григорян В.Р.** История армянских колоний Украины и Польши (Армяне в Подолии) / Григорян В.Р. – Ереван, 1980. – 292 с.
11. **Задорожнюк А.Б.** Промислове виробництво в містах і містечках Подільської губернії кінця XVIII – початку XX ст. / Задорожнюк А.Б., Реєнт О.П. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2008. – 270 с.
12. **Компан О.С.** Міста України у другій половині XVII ст. / Компан О.С. – К., 1963.
13. **Крикун М.Г.** Подільське воєводство у XV-XVIII століттях. Статті і матеріали / Крикун М.Г. – Львів, 2011. – 734 с.

14. **Крикун М.Г.** Брацлавське воєводство у XVI-XVIII століттях. Статті і матеріали / Крикун М.Г. – Львів, 2008. – 412 с.
15. Нариси історії Поділля. На допомогу вчителю. – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990. – 327 с.
16. **Петров М.Б.** Місто Кам'янець-Подільський в 30 роках XV-XVIII ст.: проблеми соціально-економічного, демографічного, етнічного та історико-топографічного розвитку. Міське і замкове управління / Петров М.Б. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 480 с.
17. Поділля. Історико-етнографічне дослідження. За ред. А.Пономарьова. - К.: Доля, 1994. – 504 с.
18. **Прокопчук В.С.** Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність / Прокопчук В.С. – Київ: Рідний край, 1995. – 204 с.
19. **Рибак І.В.** Історія рідного краю від найдавніших часів до новітньої доби / Рибак І.В. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2004. – 124 с.
20. **Сіцинський Ю.Й.** Оборонні замки Західного Поділля XIV-XVII ст. (Історично-археологічні нариси) / Сіцинський Ю.Й. – К., 1928; Репринт / Упорядник С.В. Трубчанінов; Передмова І.С. Винокур, С.В.Трубчанінов; Примітки І.В. Данілов, О.В. Карбовський, С.В.Трубчанінов. - Кам'янець-Подільський: Центр поділлязнавства, 1994. - 96 с.
21. **Уривалкін О.М.** Історичне краєзнавство: Навчальний посібник / Уривалкін О.М. – К.: КНТ, 2006. – 296 с.

Завідувач кафедри історії України

професор Філінюк А.Г.